

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (osmo vijeće)

26. listopada 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zračni prijevoz – Uredba (EZ) br. 261/2004 – Članak 2. točka (j) – Članak 3. – Članak 4. stavak 3. – Odšteta putnicima u zračnom prometu u slučaju uskraćenog ukrcanja – Putnik koji je prethodno obaviješten o uskraćivanju ukrcanja – Nepostojanje obveze putnika da se pojavi na šalteru za prijavu (*check-in*) – Članak 5. stavak 1. točka (c) – Iznimke od prava na odštetu u slučaju otkazivanja leta – Neprimjenjivost tih iznimki u slučaju očekivanog uskraćivanja ukrcanja”

U predmetu C-238/22,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Landgericht Frankfurt am Main (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka), odlukom od 21. veljače 2022., koju je Sud zaprimio 5. travnja 2022., u postupku

FW

protiv

LATAM Airlines Group SA,

SUD (osmo vijeće),

u sastavu: N. Piçarra, predsjednik vijeća, M. Safjan i M. Gavalec (izvjestitelji), suci,

nezavisni odvjetnik: A. Rantos,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu FW, H. Hopperdietzel, *Rechtsanwalt*,
- za LATAM Airlines Group SA, S. Wassmer, *Rechtsanwalt*,
- za njemačku vladu, J. Möller, P. Busche i M. Hellmann, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, G. Braun, G. Wilms i N. Yerrell, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. točke (j), članka 3. stavka 2., članka 4. stavka 3., članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke i. i članka 7. Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL 2004., L 46, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 26., str. 21. i ispravak SL 2019., L 119, str. 202.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe FW i društva LATAM Airlines Group SA (u daljnjem tekstu: Latam Airlines) povodom zahtjeva za odštetu koji je osoba FW podnijela na temelju Uredbe br. 261/2004, nakon što je Latam Airlines blokirao njezinu rezervaciju za let koji je trebao biti izveden između Madrida (Španjolska) i Frankfurta na Majni (Njemačka).

Pravni okvir

- 3 U skladu s uvodnim izjavama 1. do 4. i 9. Uredbe br. 261/2004:
  - „(1) Aktivnost Zajednice u području zračnog prijevoza usmjerena je, pored ostalih stvari, na osiguravanje visoke razine zaštite putnika. Uz to, u potpunosti bi trebalo voditi računa o obvezama zaštite potrošača općenito.
  - (2) Uskraćivanje ukrcaja i otkazivanje ili kašnjenje leta uzrokuju ozbiljne probleme i neugodnosti putnicima.
  - (3) Dok je Uredbom Vijeća (EEZ) br. 295/91 od 4. veljače 1991. o utvrđivanju općih pravila za sustav odštete u slučaju uskraćivanja ukrcaja u redovnom zračnom prijevozu [(SL 1991., L 36, str. 5.)] propisana temeljna zaštita putnika, broj putnika kojima se uskraćuje ukrcaj protivno njihovoj volji ostaje i dalje previsok, baš kao i broj putnika oštećenih otkazivanjem leta bez prethodnog upozorenja i onih pogođenih dugim odgodama.
  - (4) Zajednica bi stoga trebala povisiti standarde zaštite propisane tom Uredbom, kako bi ojačala prava putnika i osigurala djelovanje zračnih prijevoznika sukladno ujednačenim uvjetima na liberaliziranom tržištu.
- [...]
- (9) Broj putnika kojima je uskraćen ukrcaj protiv njihove volje trebalo bi reducirati tako da se od zračnih prijevoznika zatraži da pozovu dobrovoljce koji će odustati od svoje rezervacije, u zamjenu za povlastice, a umjesto da se putnicima uskrati ukrcaj, i tako da u cijelosti nadoknade štetu onim putnicima kojima se u konačnici uskrati ukrcaj.”

4 Člankom 2. Uredbe br. 261/2004, naslovljenim „Definicije”, predviđeno je:

„Za potrebe ove Uredbe:

[...]

(j) ‚uskraćeni ukrcaj’ znači uskraćivanje ukrcaja na let putnicima usprkos njihovom predočenju za [dolasku na] ukrcaj sukladno uvjetima iz članka 3. stavka 2., osim u slučajevima kada postoje opravdani razlozi da im se ukrcaj uskrati, bilo iz zdravstvenih razloga, sigurnosti ili zaštite ili neadekvatne putne dokumentacije [kao što su zdravstveni ili sigurnosni razlozi odnosno razlozi u vezi sa zaštitom ili neadekvatnom putnom dokumentacijom];

[...]

(l) ‚otkazivanje’ znači otkazivanje [izostanak operacije] leta koji je prethodno bio zakazan i na kojem je najmanje jedno mjesto bilo rezervirano.”

5 Članak 3. navedene uredbe, naslovljen „Područje primjene”, u stavcima 1. i 2. predviđa:

„1. Ova se Uredba primjenjuje na:

(a) putnike koji putuju iz zračne luke smještene na državnom području države članice na koju se Ugovor primjenjuje;

[...]

2. Stavak 1. primjenjuje se ako putnici ispunjavaju uvjete:

(a) imaju potvrđenu rezervaciju za određeni let i, osim u slučaju otkazivanja leta navedenog u članku 5., prijave se za let [pojave se na šalteru za prijavu (*check-in*)],

– kako je navedeno i u vrijeme koje je navedeno unaprijed i u pisanom obliku (uključujući i elektronički način) od strane zračnog prijevoznika, tour operatora ili ovlaštenog putnog agenta,

ili, ako vrijeme nije navedeno,

– ne kasnije od 45 minuta prije objavljenog vremena polaska; ili

(b) budu premješteni od strane zračnog prijevoznika ili tour operatora s leta za koji su imali rezervacije na drugi let, bez obzira na razlog.”

6 U skladu s člankom 4. navedene uredbe, naslovljenim „Uskraćivanje ukrcaja”:

„1. Kada [stvarni] zračni prijevoznik razumno očekuje da će doći do uskraćivanja ukrcavanja na let, isti će najprije pozvati dobrovoljce koji su voljni odustati od svoje rezervacije u zamjenu za pogodnosti po uvjetima dogovorenim između dotičnog putnika i stvarnog zračnog prijevoznika. Dobrovoljcima će se pružiti pomoć u skladu s člankom 8., a ta će pomoć biti pridodana pogodnostima spomenutima u ovom stavku.

2. Ako se ne javi dovoljan broj dobrovoljaca kako bi se ostali putnici s rezervacijama mogli ukrcati na let, stvarni zračni prijevoznik tada može uskratiti ukrcaj putnicima protiv njihove volje.
3. Ako je ukrcaj putnicima uskraćen protiv njihove volje, stvarni zračni prijevoznik im je dužan odmah nadoknaditi štetu u skladu s člankom 7. i pružiti im pomoć u skladu s člancima 8. i 9.”
- 7 Članak 5. Uredbe br. 261/2004, naslovljen „Otkazivanje leta”, u stavku 1. točki (c) predviđa:
- „U slučaju otkazivanja leta, dotični putnici:
- [...]
- (c) imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7., osim ako:
- su obaviješteni o otkazivanju leta najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja; ili
  - su obaviješteni o otkazivanju leta u roku od dva tjedna do sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje koje im omogućuje da oputuju ne više od dva sata prije vremena polaska predviđenog redom letenja i da stignu na konačno odredište unutar četiri sata od planiranog vremena dolaska;
  - su obaviješteni o otkazivanju leta u roku od sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje, čime im je omogućeno da oputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od planiranog vremena dolaska.”
- 8 Člankom 7. te uredbe, naslovljenim „Pravo na odštetu”, predviđa se:
- „1. Pozivanjem na ovaj članak, putnici ostvaruju pravo na odštetu u iznosu od:
- 250 eura za sve letove dužine 1500 km ili kraće;
  - 400 eura za sve letove unutar Zajednice, duže od 1 500 km i za sve druge letove dužine između 1 500 km i 3 500 km;
  - 600 eura za sve letove koji ne spadaju pod točke (a) ili (b).
- U određivanju udaljenosti, kao baza se uzima mjesto [krajnjeg] odredišta na koje će, zbog uskraćivanja ukrcaja ili otkazivanja leta, putnici stići s određenim vremenskim zakašnjenjem u odnosu na vrijeme dolaska predviđeno redom letenja.
- [...]
4. Udaljenosti iz stavaka 1. i 2. određuju se pomoću metode za određivanje rute preko velikog kruga ortodrome.”
- Glavni postupak i prethodna pitanja**
- 9 Osoba FW rezervirala je kod Latam Airlinesa povratni let od Frankfurta na Majni do Madrida. Odlazni let bio je predviđen za 22. prosinca 2017., a povratni za 7. siječnja 2018.

- 10 Budući da 21. prosinca 2017. nije mogla izvršiti prijavu za odlazni let putem interneta, osoba FW obratila se Latam Airlinesu. On joj je tada priopćio da je jednostrano, a da je o tome nije prethodno obavijestio, izmijenio njezinu rezervaciju na raniji let, predviđen za 20. prosinca 2017. Prilikom tog priopćenja Latam Airlines također je obavijestio osobu FW da je njezina rezervacija za povratni let od 7. siječnja 2018. blokirana jer se nije ukrcala na odlazni let.
- 11 Slijedom toga, osoba FW rezervirala je odlazni i povratni let kod drugog zračnog prijevoznika te je za odgovarajuće karte platila 528,23 eura. Prije pokretanja glavnog postupka, Latam Airlines joj je pak vratio iznos od 101,55 eura.
- 12 Presudom od 2. rujna 2021. Amtsgericht Frankfurt am Main (Općinski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka) naložio je Latam Airlinesu da osobi FW isplati naknadu štete u iznosu od 426,68 eura, koji odgovara preostalom trošku tih karata, kao i naknadu štete od 250 eura na temelju članaka 5. i 7. Uredbe br. 261/2004. Naime, taj je sud promjenu rezervacije odlaznog leta koji je Latam Airlines trebao izvesti smatrao otkazivanjem. U tom je pogledu ta presuda postala pravomoćna.
- 13 S druge strane, navedeni je sud odbio zahtjev osobe FW za dobivanje dodatne odštete u iznosu od 250 eura zbog uskraćivanja ukrcaja na povratni let koji je bila rezervirala kod tog zračnog prijevoznika. Prema mišljenju istog suda, osobi FW bio je uskraćen ukrcaj, u smislu članka 4. Uredbe br. 261/2004, iako se nije pojavila na šalteru za prijavu (*check-in*) odnosno došla na ukrcaj, kao što se to zahtijeva člankom 2. točkom (j) i člankom 3. stavkom 2. točkom (a) te uredbe. Međutim, budući da je putniku nebitno je li mu prijevoz uskraćen zato što je let otkazan ili, u slučaju održavanja plana leta, zato što mu je uskraćen ukrcaj, prvostupanjski je sud primijenio po analogiji članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku i. navedene uredbe. Slijedom toga odbio je zahtjev osobe FW za tu dodatnu odštetu jer je ona o uskraćivanju ukrcaja bila obaviještena 21. prosinca 2017., odnosno više od dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja za povratni let koji je prvotno rezervirala.
- 14 Osoba FW je protiv presude od 2. rujna 2021. podnijela žalbu Landgerichtu Frankfurt am Main (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka), sudu koji je uputio zahtjev. Osoba FW osporava primjenu po analogiji članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke i. Uredbe br. 261/2004 na slučajevne uskraćenog ukrcaja.
- 15 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se u ovom predmetu postavljaju dva pitanja o tumačenju Uredbe br. 261/2004. Taj se sud najprije pita je li moguće utvrditi uskraćivanje ukrcaja u smislu članka 4. te uredbe kada stvarni zračni prijevoznik unaprijed obavijesti putnika o tome da će mu uskratiti ukrcaj na let za koji ima potvrđenu rezervaciju. U slučaju potvrdnog odgovora, postavlja se pitanje može li se članak 5. stavak 1. točka (c) podtočka i. navedene uredbe, koji se odnosi na otkazivanje leta, primijeniti po analogiji u slučaju uskraćenog ukrcaja.
- 16 U pogledu prvonavedenog, sud koji je uputio zahtjev ističe da je Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) u presudi od 17. ožujka 2015., među ostalim, presudio da se od putnika ne može zahtijevati da se pojavi na šalteru za prijavu (*check-in*) odnosno dođe na ukrcaj u slučaju „očekivanog” uskraćivanja ukrcaja, odnosno u slučaju promjene rezervacije koja je prethodno priopćena putniku kojom ga se stavlja na drugi let ili, kao u ovom slučaju, u slučaju brisanja imena tog putnika s popisa putnika kojima je dopušten ukrcaj. Naime, s obzirom na visoku razinu zaštite prava putnika koja se nastoji postići Uredbom br. 261/2004, od putnika se ne bi trebalo zahtijevati da doputuje u zračnu luku i traži da ga se preveze ako je već utvrđeno da će mu prijevoz biti uskraćen. Međutim, iako se slaže s tumačenjem Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), sud koji je uputio zahtjev u biti smatra da je o tome potrebno uputiti pitanje Sudu.

- 17 Kad je riječ o drugonavedenom, i za slučaj da Sud prihvati da, u slučaju očekivanog uskraćivanja ukrcaja, putnik može dobiti odštetu a da se ne pojavi na šalteru za prijavu (*check-in*) odnosno ne dođe na ukrcaj, sud koji je uputio zahtjev smatra da se, čak i ako zakonodavac Europske unije nije izričito predvidio slučaj putnika kojemu je očekivano uskraćen ukrcaj, takav putnik nalazi u istoj situaciji kao putnik čiji je let otkazan. Slijedom toga, načelo jednakog postupanja nalaže da se na putnike kojima je uskraćen ukrcaj u smislu članka 4. Uredbe br. 261/2004 primjeni po analogiji članak 5. stavak 1. točka (c) podtočka i. navedene uredbe.
- 18 Međutim, sud koji je uputio zahtjev podsjeća na to da se u slučaju otkazivanja leta pravo na odštetu ne primjenjuje ako je putnik o tom otkazivanju bio obaviješten najmanje dva tjedna unaprijed. Takav rok trebao bi omogućiti putniku da se prilagodi novoj situaciji, tako da problemi i neugodnosti, koji se nastoje kompenzirati pravom na odštetu predviđenim člankom 7. Uredbe br. 261/2004, ne bi nastali. Isto tako, u slučaju očekivanog uskraćivanja ukrcaja o kojem je obaviješten više od dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja, tako obaviješten putnik ima dovoljno vremena da se prilagodi tom uskraćivanju i poduzme druge mjere. Putniku je nebitno je li razlog za to što nije prevezen rezerviranim letom to što je let u potpunosti otkazan ili nešto drugo, primjerice prevelik broj rezervacija.. Naime, posljedice neugodnosti uzrokovanih uskraćivanjem ukrcaja jednake su onima otkazivanja leta. Ako je zakonodavčeva namjera bila da se pravo na odštetu gasi kada je putnik unaprijed obaviješten o otkazivanju leta, tada bi isto rješenje trebalo primijeniti i u slučaju očekivanog uskraćivanja ukrcaja jer bi se u suprotnome putnici kojima je let otkazan nalazili u mnogo nepovoljnijem položaju od putnika kojima je ukrcaj uskraćen, iako se te dvije kategorije putnika nalaze u usporedivoj situaciji.
- 19 U tim je okolnostima Landgericht Frankfurt am Main (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li Uredbu [br. 261/2004] tumačiti na način da se putnik, kao što se to zahtijeva člankom 3. stavkom 2. odnosno člankom 2. točkom (j) [navedene uredbe], mora pojaviti na šalteru za prijavu (*check-in*) ili doći na ukrcaj u navedeno vrijeme odnosno ne kasnije od 45 minuta prije objavljenog vremena polaska kako bi se omogućila primjena Uredbe te utemeljilo pravo na odštetu zbog uskraćivanja ukrcaja u skladu s člankom 4. stavkom 3. u vezi s člankom 7. [te uredbe], iako je stvarni zračni prijevoznik već prethodno najavio da ne namjerava prevesti putnika?
2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje:
- Treba li Uredbu [br. 261/2004] tumačiti na način da se primjenom *mutatis mutandis* članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke i. [te] uredbe isključuje pravo na odštetu zbog uskraćivanja ukrcaja u skladu s člancima 4. i 7. [navedene uredbe] ako je putnik bio obaviješten o uskraćivanju ukrcaja na let najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 20 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. stavak 3. Uredbe br. 261/2004, u vezi s njezinim člankom 2. točkom (j), tumačiti na način da stvarni zračni prijevoznik koji je unaprijed obavijestio putnika o tome da će mu, protiv njegove volje, uskratiti ukrcaj na let za koji ima potvrđenu rezervaciju, ne mora nadoknaditi štetu navedenom putniku ako on nije došao na ukrcaj u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 3. stavku 2. te uredbe.
- 21 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da pojmovi iz odredbe prava Unije koja ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica radi utvrđivanja svojeg smisla i dosega trebaju u cijeloj Uniji imati autonomno i ujednačeno tumačenje, koje treba dati uzimajući u obzir ne samo tekst te odredbe nego i njezin kontekst i cilj koji se želi postići propisom o kojem je riječ (presude od 18. siječnja 1984., Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, t. 11. i od 25. lipnja 2020., Ministerio Fiscal (Tijelo koje može zaprimiti zahtjev za međunarodnu zaštitu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, t. 53.).
- 22 Najprije valja istaknuti da u skladu s člankom 4. stavkom 3. Uredbe br. 261/2004, „[a]ko je ukrcaj putnicima uskraćen protiv njihove volje, stvarni zračni prijevoznik im je dužan odmah nadoknaditi štetu u skladu s člankom 7. [te uredbe] i pružiti im pomoć u skladu s člancima 8. i 9. [navedene uredbe]”.
- 23 S obzirom na tekst tog članka 4. stavka 3., putnik može ostvariti pravo na odštetu predviđenu tom odredbom samo ako mu je „uskraćen[...] ukrcaj” u smislu članka 2. točke (j) navedene uredbe. Na temelju potonje odredbe, „uskraćeni ukrcaj” znači „uskraćivanje ukrcaja na let putnicima usprkos njihovom [dolasku na] ukrcaj sukladno uvjetima iz članka 3. stavka 2. [te uredbe], osim u slučajevima kada postoje opravdani razlozi da im se ukrcaj uskrati, [kao što su zdravstveni ili sigurnosni razlozi odnosno razlozi u vezi sa zaštitom ili neadekvatnom putnom dokumentacijom]”.
- 24 Uzimajući u obzir upućivanje iz članka 2. točke (j) Uredbe br. 261/2004 na članak 3. stavak 2. te uredbe, važno je navesti da iz stavka 1. točke (a) i stavka 2. tog članka 3. proizlazi da, u slučaju da, kao što je to ovaj, putnik ima potvrđenu rezervaciju za let s polaskom iz zračne luke smještene na državnom području države članice na koju se primjenjuje Ugovor, pojam „uskraćivanje ukrcaja” pretpostavlja bilo da se taj putnik, osim u slučaju otkazivanja leta iz članka 5. navedene uredbe, pojavio na šalteru za prijavu (*check-in*) kako je navedeno i u vrijeme koje je navedeno unaprijed i u pisanom obliku od strane zračnog prijevoznika, tour operatora ili ovlaštenog putnog agenta odnosno, ako vrijeme nije navedeno, ne kasnije od 45 minuta prije objavljenog vremena polaska ili da je taj putnik bio premješten od strane zračnog prijevoznika ili tour operatora s leta za koji je imao rezervaciju na drugi let, bez obzira na razlog.
- 25 S obzirom na odredbe navedene u točkama 22. do 24. ove presude, valja utvrditi, kao prvo, uključuje li pojam „uskraćivanje ukrcaja” očekivano uskraćivanje ukrcaja, odnosno slučaj u kojem stvarni zračni prijevoznik unaprijed obavijesti putnika o tome da će mu, protiv njegove volje, uskratiti ukrcaj na let za koji potonji ima potvrđenu rezervaciju i, kao drugo, primjenjuje li se zahtjev da se putnik pojavi na šalteru za prijavu (*check-in*) i u slučaju takvog očekivanog uskraćivanja ukrcaja.

- 26 Kad je riječ o prvonavedenom, valja podsjetiti na to da je Uredbom br. 261/2004 stavljena izvan snage Uredba br. 295/91, kojom je uvedena zaštita od uskraćivanja ukrcaja. Međutim, zakonodavac Unije je donošenjem potonje uredbe isključivo namjeravao reagirati na praksu prekomjerne rezervacije kojom su se zračni prijevoznici prekomjerno koristili. Tako je Uredba br. 295/91, u skladu sa svojim člankom 1., bila ograničena na utvrđivanje „zajedničkih minimalnih pravila koja se primjenjuju na putnike kojima je uskraćen ukrcaj na redoviti let za koji je izvršena prekomjerna rezervacija” [neslužbeni prijevod] (vidjeti u tom smislu presude od 4. listopada 2012., Finnair, C-22/11, EU:C:2012:604, t. 20., i od 4. listopada 2012., Rodríguez Cachafeiro i Martínez-Reboredo Varela-Villamor, C-321/11, EU:C:2012:609, t. 22.).
- 27 S druge strane, pojam „uskraćeni ukrcaj” u smislu članka 2. točke (j) Uredbe br. 261/2004 ne upućuje ni na kakav razlog zbog kojeg prijevoznik odbija izvršiti prijevoz putnika. Tako se na temelju teksta te odredbe takvo uskraćivanje više ne povezuje sa situacijom „prekomjerne rezervacije” predmetnog leta koju je zračni prijevoznik izvršio zbog gospodarskih razloga. Na taj je način zakonodavac Unije proširio opseg pojma „uskraćeni ukrcaj” kako bi se odnosio na sve situacije u kojima zračni prijevoznik odbije prevesti putnika (vidjeti u tom smislu presude od 4. listopada 2012., Finnair, C-22/11, EU:C:2012:604, t. 219., 21. i 22., i od 4. listopada 2012., Rodríguez Cachafeiro i Martínez-Reboredo Varela-Villamor, C-321/11, EU:C:2012:609, t. 21., 23. i 24.).
- 28 Iz toga slijedi da, načelno, pojam „uskraćeni ukrcaj” uključuje očekivano uskraćivanje ukrcaja, pod uvjetom da je putnik pravodobno došao na ukrcaj u skladu s člankom 2. točkom (j) te uredbe.
- 29 To je tumačenje potkrijepljeno teleološkim razmatranjima. Naime, kada bi se očekivano uskraćivanje ukrcaja isključilo iz pojma „uskraćeni ukrcaj” u smislu članka 2. točke (j) Uredbe br. 261/2004, tada bi zaštita koja se tom uredbom pruža putnicima bila znatno smanjena. Stoga bi takvo isključenje bilo protivno cilju te uredbe, navedenom u njezinoj uvodnoj izjavi 1., koji se sastoji od osiguravanja visoke razine zaštite putnika i koji opravdava to da se prava koja su im priznata tumače široko. Usto, njime bi se putnici koji se nalaze u situaciji koju nisu skrivili, poput one u kojoj je izvršena prekomjerna rezervacija zbog gospodarskih razloga, lišili svake zaštite s obzirom na to da im je onemogućeno da se pozovu na članak 4. iste uredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 4. listopada 2012., Finnair, C-22/11, EU:C:2012:604, t. 23. i 24.).
- 30 Kad je riječ o drugonavedenom, spomenutom u točki 25. ove presude, doslovno tumačenje članka 2. točke (j) Uredbe br. 261/2004, u vezi s njezinim člankom 3. stavkom 1. točkom (a) i člankom 3. stavkom 2., upućuje na to da se „uskrać[ivanje] ukrcaj[a]” putniku može utvrditi samo ako se putnik pojavio na šalteru za prijavu (*check-in*).
- 31 Međutim, to se tumačenje u slučaju očekivanog uskraćivanja ukrcaja ne može prihvatiti.
- 32 Naime, s jedne strane, kao što je to Komisija iznijela u svojim pisanim očitovanjima, iz kontekstualne analize članka 3. stavka 2. točke (b), u vezi s člankom 2. točkom (j) Uredbe br. 261/2004, proizlazi da zahtjev prema kojem putnici moraju doći na ukrcaj, također uzimajući u obzir činjenicu da uskraćivanje ukrcaja može biti očekivano, ne mora nužno biti ispunjen ako ih je zračni prijevoznik ili tour operator premjestio s leta za koji su imali rezervaciju na drugi let. Takva se situacija pak u biti ne razlikuje od one u kojoj je putnik unaprijed obaviješten o tome da će mu zračni prijevoznik uskratiti ukrcaj na let za koji ima potvrđenu rezervaciju, zbog čega taj putnik mora rezervirati drugi let na isti način kao u slučaju da ga je zračni prijevoznik unaprijed premjestio na drugi let.

- 33 S druge strane, cilj koji se želi postići Uredbom br. 295/91, naveden u točki 26. ove presude, omogućuje uvidjeti da je zakonodavac Unije, time što je naknadno donio članak 2. točku (j) i članak 4. Uredbe br. 261/2004, u biti imao na umu situacije poput onih do kojih je došlo zbog prekomjernih rezervacija, u kojima je ukrcaj uskraćen u posljednjem trenutku, to jest u trenutku kada putnici stignu u zračnu luku. U tom je kontekstu razumljivo da je taj zakonodavac u Uredbi br. 261/2004 zadržao zahtjev da se putnik pojavi na šalteru za prijavu (*check-in*), s obzirom na to da je postojanje takvih situacija u pravilu moguće utvrditi tek u tom trenutku.
- 34 Stoga se čini da zakonodavac Unije prilikom izrade Uredbe br. 261/2004 nije predvidio situaciju u kojoj stvarni zračni prijevoznik obavijesti putnike prije planiranog leta, za koji oni imaju potvrđenu rezervaciju, da će im uskratiti ukrcaj na zrakoplov kojim taj let treba izvesti.
- 35 Međutim, članak 4. stavak 3. Uredbe br. 261/2004, u vezi s njezinim člankom 2. točkom (j) i člankom 3. stavkom 2., ne može se tumačiti na način da se njime izražava namjera zakonodavca Unije da automatski isključi svaku mogućnost odštete putniku kojemu je ukrcaj očekivano uskraćen zato što se nije pojavio na šalteru za prijavu (*check-in*). Stoga valja smatrati da te odredbe u svakom slučaju ne uvjetuju pravo na odštetu zbog uskraćivanja ukrcaja time da se dotični putnici pojave na šalteru za prijavu (*check-in*).
- 36 Naprotiv, tumačenje Uredbe br. 261/2004 kojim se putnici kojima je ukrcaj uskraćen, kako bi se omogućilo da budu obeštećeni, oslobađaju obveze pojavljivanja na šalteru za prijavu (*check-in*), čime se pošteđuju nepotrebne formalnosti, pridonosi ostvarenju cilja te uredbe koji se sastoji od osiguravanja visoke razine zaštite putnika.
- 37 Naime, iz uvodnih izjava 1. i 4. navedene uredbe te osobito uvodne izjave 2. proizlazi da je cilj te uredbe osiguranje visoke razine zaštite putnika u zračnom prometu, neovisno o činjenici nalaze li se u situaciji uskraćivanja ukrcaja, otkazivanja ili kašnjenja leta, s obzirom na to da su svi oni suočeni sa sličnim ozbiljnim problemima i neugodnostima koji su povezani sa zračnim prijevozom (presude od 19. studenoga 2009., *Sturgeon i dr.*, C-402/07 i C-432/07, EU:C:2009:716, t. 44., i od 29. srpnja 2019., *Rusu*, C-354/18, EU:C:2019:637, t. 26.). Iz toga slijedi da se odredbe kojima se putnicima u zračnom prometu dodjeljuju prava, uključujući one kojima se dodjeljuje pravo na naknadu štete, moraju široko tumačiti (vidjeti u tom smislu presudu od 19. studenoga 2009., *Sturgeon i dr.*, C-402/07 i C-432/07, EU:C:2009:716, t. 45.).
- 38 Tako iz kontekstualnog i teleološkog tumačenja članka 4. stavka 3. Uredbe br. 261/2004, u vezi s njezinim člankom 2. točkom (j) i člankom 3. stavkom 2., proizlazi da se putnik ne mora pojaviti na šalteru za prijavu (*check-in*) kada ga je stvarni zračni prijevoznik unaprijed obavijestio o tome da će mu, protiv njegove volje, uskratiti ukrcaj na let za koji on ima potvrđenu rezervaciju.
- 39 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da članak 4. stavak 3. Uredbe br. 261/2004, u vezi s njezinim člankom 2. točkom (j), treba tumačiti na način da stvarni zračni prijevoznik koji je unaprijed obavijestio putnika o tome da će mu, protiv njegove volje, uskratiti ukrcaj na let za koji on ima potvrđenu rezervaciju, mora navedenom putniku nadoknaditi štetu, čak i ako se on nije pojavio na šalteru za prijavu (*check-in*) u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 3. stavku 2. te uredbe.

Drugo pitanje

- 40 Iako je drugo pitanje postavljeno samo za slučaj potvrdnog odgovora na prvo pitanje, Sud smatra da je na njega potrebno odgovoriti s obzirom na objašnjenja suda koji je uputio zahtjev sažeta u točki 17. ove presude. Naime, taj sud navodi da je odgovor na drugo pitanje nužan u slučaju da Sud u odgovoru na prvo pitanje smatra da putnik koji je obaviješten o očekivanom uskraćivanju ukrcaja može zatražiti odštetu a da se ne mora pojaviti na šalteru za prijavu (*check-in*).
- 41 Tim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku i. Uredbe br. 261/2004 tumačiti na način da se tom odredbom, kojom se uvodi iznimka od prava putnika na odštetu u slučaju otkazivanja leta, uređuje i situacija u kojoj je putnik najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja bio obaviješten o tome da će ga stvarni zračni prijevoznik odbiti prevesti protiv njegove volje, tako da potonji ne može ostvariti pravo na odštetu zbog uskraćivanja ukrcaja predviđeno člankom 4. te uredbe.
- 42 Valja podsjetiti na to da, na temelju članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke i. Uredbe br. 261/2004, putnici čiji je let otkazan imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7. te uredbe, osim ako su o otkazivanju leta obaviješteni najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja. Usto, u skladu s člankom 4. stavkom 3. navedene uredbe, „[a]ko je ukrcaj putnicima uskraćen protiv njihove volje, stvarni zračni prijevoznik im je dužan odmah nadoknaditi štetu u skladu s člankom 7. [te uredbe] i pružiti im pomoć u skladu s člancima 8. i 9. [navedene uredbe]”.
- 43 Kao što je to Sud presudio, cilj Uredbe br. 261/2004 koji se sastoji od osiguravanja visoke razine zaštite putnika, naveden u njezinoj uvodnoj izjavi 1., opravdava široko tumačenje prava koja su im priznata (vidjeti u tom smislu presudu od 4. listopada 2012., *Finnair*, C-22/11, EU:C:2012:604, t. 23.). S druge strane, iznimku od odredbi kojima se putnicima dodjeljuju prava treba tumačiti usko (vidjeti u tom smislu presude od 22. prosinca 2008., *Wallentin-Hermann*, C-549/07, EU:C:2008:771, t. 17., i od 4. listopada 2012., *Finnair*, C-22/11, EU:C:2012:604, t. 38.).
- 44 Stoga članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku i. te uredbe valja usko tumačiti jer ta odredba u slučaju otkazivanja leta oslobađa stvarnog zračnog prijevoznika od plaćanja odštete predviđene člankom 7. navedene uredbe ako je o otkazivanju leta obavijestio putnike najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja.
- 45 U tom pogledu valja istaknuti da se članak 5. stavak 1. točka (c) podtočka i. Uredbe br. 261/2004 ne odnosi na slučaj uskraćenog ukrcaja, nego samo na slučaj otkazivanja leta, odnosno, u skladu s člankom 2. točkom (l) te uredbe, na slučaj u kojem je izostala operacija leta koji je prethodno bio zakazan i na kojem je bilo rezervirano najmanje jedno mjesto.
- 46 Usto, člankom 4. stavkom 3. navedene uredbe nije predviđeno da se stvarni zračni prijevoznik može osloboditi svoje obveze naknade štete putnicima na temelju članka 7. iste uredbe ako najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja obavijesti putnike da će im ukrcaj biti uskraćen (vidjeti po analogiji presude od 10. siječnja 2006., *IATA i ELFAA*, C-344/04, EU:C:2006:10, t. 37., i od 4. listopada 2012., *Finnair*, C-22/11, EU:C:2012:604, t. 36.). Stoga načelo uskog tumačenja, navedeno u točki 44. ove presude, nalaže da iznimka od prava na odštetu iz članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke i. Uredbe br. 261/2004 ostane ograničena samo na slučajeve otkazivanja iz te odredbe, bez mogućnosti proširenja na slučajeve uskraćivanja ukrcaja iz članka 4. te uredbe.

- 47 Slijedom toga, s obzirom na cilj te uredbe koji se sastoji od osiguravanja visoke razine zaštite putnika, naveden u njezinoj uvodnoj izjavi 1., u kontekstu uskraćivanja ukrcaja nije moguće primijeniti po analogiji članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku i. navedene uredbe kako bi se smanjio opseg prava na odštetu iz članka 4. stavka 3. iste uredbe.
- 48 To tumačenje nije dovedeno u pitanje načelom jednakog postupanja na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev. Naime, kao što je to Komisija navela u svojim pisanim očitovanjima, to načelo, kojim se zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano (presuda od 14. srpnja 2022., Komisija/VW i dr., C-116/21 P do C-118/21 P, C-138/21 P i C-139/21 P, EU:C:2022:557, t. 95. i navedena sudska praksa), u ovom slučaju nije moguće primijeniti s obzirom na to da, kao što to proizlazi iz točaka 45. i 46. ove presude, situacije koje dovode do uskraćivanja ukrcaja i otkazivanja leta nisu usporedive jer ih je zakonodavac Unije različito uredio u člancima 4. i 5. Uredbe br. 261/2004 te jer podliježu djelomično različitim pravnim pravilima, poput iznimke od prava na odštetu koja je predviđena člankom 5. stavkom 1. točkom (c) podtočkom i., a ne člankom 4. stavkom 3. te uredbe.
- 49 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku i. Uredbe br. 261/2004 treba tumačiti na način da se tom odredbom, kojom se uvodi iznimka od prava putnika na odštetu u slučaju otkazivanja leta, ne uređuje situacija u kojoj je putnik najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja bio obaviješten o tome da će mu stvarni zračni prijevoznik uskratiti ukrcaj protiv njegove volje, tako da taj putnik mora imati pravo na odštetu zbog uskraćivanja ukrcaja predviđeno člankom 4. te uredbe.

Troškovi

- 50 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (osmo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 4. stavak 3. Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91, u vezi s člankom 2. točkom (j) Uredbe br. 261/2004,**

treba tumačiti na način da:

stvarni zračni prijevoznik koji je unaprijed obavijestio putnika o tome da će mu, protiv njegove volje, uskratiti ukrcaj na let za koji on ima potvrđenu rezervaciju, mora navedenom putniku nadoknaditi štetu, čak i ako se on nije pojavio na šalteru za prijavu (*check-in*) u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 3. stavku 2. te uredbe.

- 2. Članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku i. Uredbe br. 261/2004**

treba tumačiti na način da se:

tom odredbom, kojom se uvodi iznimka od prava putnika na odštetu u slučaju otkazivanja leta, ne uređuje situacija u kojoj je putnik najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja bio obaviješten o tome da će mu stvarni zračni prijevoznik uskratiti ukrcaj protiv njegove volje, tako da taj putnik mora imati pravo na odštetu zbog uskraćivanja ukrcaja predviđeno člankom 4. te uredbe.

Potpisi